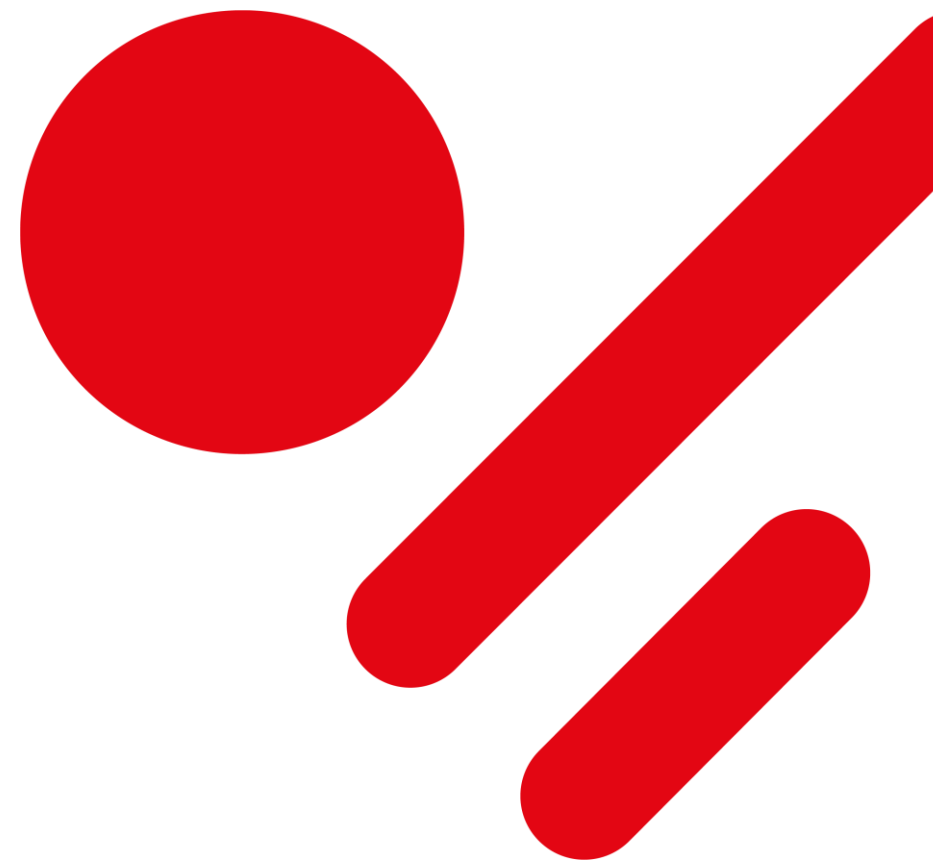

Tilsyn med kommunenes langsiktige og systematiske arbeid for å fremme god psykisk helse hos barn og unge.

Tilsyn på folkehelseområdet 2024

Kort gjennomgang av:

- Tema (Hva)
- Hvordan (Metode)
- Hvorfor (Hensikt, formål)
- Tilsyn som virkemiddel uten at det konkluderes med lovbrudd eller ikke
- Oppfølging

Det vises også til orienteringsbrev sendt fra Statens helsetilsyn til samtlige kommuner 30.10.2023 om samme.

Tema

- Det vi ønsker å få belyst er hvordan kommunene ivaretar det langsiktige og systematiske arbeidet for å fremme god psykisk helse hos barn og unge gjennom folkehelselovens
 - §5 om oversiktsdokument
 - §6 om mål og planlegging
 - §7 om tiltak
 - §30 om oppfølging og evaluering (internkontroll)

Hvordan: Tilsynet gjennomføres i tre faser

Fase 1:

- Orienteringsbrev med invitasjon til Teamsmøte
- Teamsmøte (her og nå)
- Digitalt spørreskjema i Quest Back sendes kommunene umiddelbart etter Teamsmøte
- For mest mulig pålitelig informasjon oppfordrer vi kommunene til at spørreskjema besvares i et samarbeid mellom flere sektorer (helse, oppvekst, plan mfl)
- Kommunen får automatisk kopi av eget svar ved innsendelse, og kan bruke det som grunnlag for selvevaluering og internt forbedringsarbeid

Hvordan forts.:

Fase 2:

- Noen kommuner i hvert fylke velges ut for samtaler med ledere og ansatte for å få en bedre forståelse av kommunens arbeid. Utvelgelsen skjer dels på bakgrunn av svarene i spørreskjemaet, men også andre forhold tas i betraktning.
- Om mulig vil vi også kontakte representanter for brukergruppen (barn og unge) og ber da om kommunens hjelp til å finne frem til egnet arena.
- Disse kommunene får en tilbakemelding på hva vi har sett og hvordan vi vurderer i form av en rapport. Rapporten vil ikke konkludere med lovbrudd eller ikke, men skal kunne gi en veiledende tilbakemelding.

Hvordan forts.:

Fase 3

- Vi har tillit til at kommunene vil bruke resultater fra kartlegging, erfaringer under tilsynsprosessen og rapporten som grunnlag for videre utvikling på folkehelseområdet.
- Det utarbeides en nasjonal oppsummeringsrapport utarbeidet av Statens helsetilsyn.
- Når denne foreligger vil alle kommunene bli invitert til en samling for gjennomgang av denne, erfaringsutveksling kommuner i mellom, og tanker om hvordan arbeidet for en god folkehelse og ikke minst på det valgte området, kan styrkes videre.

Lovlighetskontroll

- Kommunen har stort skjønnsrom og handlingsfrihet i folkehelsearbeidet, særlig når det gjelder hvordan de prioriterer å følge opp identifiserte folkehelseutfordringer.
- Helsetilsynet har tillit til at et tilsyn på dette området – uten å konkludere med lovbrudd eller ikke - vil kunne ha like stor effekt som en ordinær systemrevisjon.
- Undersøkelsen er like fullt en tilsynsaktivitet og det er ikke frivillig for kommunene å delta.

Hvorfor ble temaet valgt?

Psykisk helse er et av de viktigste satsningsområdene i Folkehelsemeldinga 2022-2023.

Understøtter regjeringens mål om forsterket innsats for å forebygge psykiske lidelser og utjevne sosiale helseforskjeller.

Tiltakene i pandemien rammet særlig barn og unge.

Tidlig innsats er viktig i et folkehelseperspektiv og i et bærekrafts perspektiv!

Meld. St. 15

(2022–2023)

Melding til Stortinget

Folkehelsemeldinga

Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar

Helsefremmende vs forebyggende arbeid:

Helsefremmende:

- Styrke de egenskaper og ressurser som fremmer de sunne, sterke sidene i oss (barna)
- Bygge på mulighetene
- Legge til rette for en sunn utvikling
- Skape gode miljøer, eks møte (leke) plasser for trygg sosial utvikling
- Identifisere risikofaktorer og fjerne disse **før** de gjør skade
- I sum tiltak med hele gruppen (befolkningen) som målgruppe, og som i all hovedsak må utvikles og drives i regi av andre sektorer enn helse

Forebyggende:

- Identifisere, oppdage tegn på utvikling av psykiske vansker og helseproblemer tidlig
- Fjerne faktorer og rette forhold som har vist seg å medføre helseproblemer
- Skadebegrensende tiltak (eks helsetjenester, oppfølgingstjenester mv)
- Iverksette tiltak overfor risikogrupper/ personer for å unngå eller minimere skjevutvikling og skade
- I sum tiltak som bygger på identifiserte problemer og med risikoutsatte som målgrupper.

Hensikt

- Tidlig innsats er viktig i et folkehelseperspektiv, og for å bidra til et bærekraftig samfunn på sikt.
- Hensikten med tilsynet er å skaffe en landsomfattende oversikt over kommunenes langsiktige arbeid for godt helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unges psykiske helse.
- Undersøkelsen vil også kunne være en hjelp for kommunene i deres tverrfaglige planarbeid for å fremme barn og unges psykiske helse.

Kort oppsummert:

Formålet er å sette fokus på betydningen av det langsiktige og systematiske folkehelsearbeidet for å fremme god psykisk helse hos barn og unge.

Avgrensning: Vi er interessert i det systematiske arbeidet for å hindre at uhelse oppstår. Derfor er også målgruppen avgrenset til 0-18 år. Tilsynet omfatter ikke *tjenestetilbudet* til barn og unge som sådan.

Hva vil vi vite?

Vi vil vite om kommunene

- følger systematikken i folkehelseloven.
- har oversikt over barn og unges helsetilstand og faktorer i oppvekst- og levekårsforhold som påvirker deres psykiske helsetilstand
- om kommunen bruker den kunnskapen de har om lokale utfordringer knyttet til psykisk helse hos barn og unge til å iverksette planer som følges opp med tiltak.

Kommunen arbeider systematisk med folkehelsen når den:

Definerer sine folkehelseutfordringer basert på oversiktsdokument (§5)

Fastsetter mål og strategier for folkehelsearbeidet

Prioriterer hvilke utfordringer som følges opp i planlegging etter plan- og bygningsloven, og som er grunnlag for tiltak

Iverksetter egnede tiltak (kortsiktige og langsiktige)

Har et løpende oversiktsarbeid der oversikten revideres hvert 4. år, kommunen evaluerer sitt arbeide og følger opp punktene 1-4 på nytt hvert 4.år.

Spørreundersøkelsen – temaer

22 spørsmål - inndelt i fem
deler:

Opplysninger om
kommunen/bydelen

Om oversikten over
folkehelseutfordringene, jf.
§ 5

Om mål, strategier og
planarbeidet med
folkehelsen, jf. § 6

Om identifiserte
utfordringer følges opp
med tiltak, jf. § 7

Om evaluering og
internkontroll av
folkehelsearbeidet, jf. § 30

